ISSN -2583-147X (P),Vol.- 9, Issue No.IV, July 2023
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ବୋଲି

ଡ. ଅନନ୍ତ କିଶୋର ଜେନା

'ବୋଲି' କୁ ଇଂରାଜୀରେ ସ୍ପିଚ୍ କଫନରଂଗୀ ବା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଅଛି । ଏହି ଶୈଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସ୍ୱତଃ ଭାବରେ ପରିଚିତ କରାଏ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି ନିଆରା ଢଙ୍ଗରେ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କରୁଥାଏ;ତେବେ ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ବାରି ହୋଇପଡ଼େ । ଯେପରି ବିନାକା ଗୀତମାଳାର ଅମିନ୍‌ଶାୟାନୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନାଶୈଳୀ କିମ୍ବା କଟକ ରେଡ଼ିଓ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ପ୍ରସାରିତ କୃଷି ସଂସାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ବ୍ରଜଭାଇ; ନିଆରା କଣ୍ଠସ୍ୱର ଓ କଳାତ୍ମକ ପ୍ରକାଶ ଭଂଗୀ ଅଜସ୍ର ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଚଳର ନେତାଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କଥନ ଶୈଳୀ । ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ପୃଥକ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିତ କରିଥାଏ ।

ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱର ନିୟମ ଓ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସାରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଯୁଗଯୁଗ ଧରି ଗୋଟିଏ ଅଂଚଳର ଏକ ଜାତି ବା ଗୋଷ୍ଠୀ କିମ୍ବା ବାସିନ୍ଦା ନିଜସ୍ୱ ଶୈଳୀ କଥା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ମାନବ ଭାଷା ବା ଉପଭାଷା ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥିବ ତାହାକୁ ସେହି ମାନଙ୍କ ଭାଷା ବା ଉପଭାଷା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ହିନ୍ଦୀରେ ବୋଲି ସଂପର୍କରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇ କୁହାଯାଇଛି – କିସି ଭାଷା ୟହ ଶାଖା, ଯୋ ଛୋଟେ କ୍ଷେତ୍ରିୟ ବର୍ଗଶେ ବୋଲି ଯାତି ହୈ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା, ଲିପି ଓ ବ୍ୟାକରଣ । ସେହିପରି ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା କୋଷରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଭାଷା କା କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ରୂପ ବୋଲି କହଲାତା ହୈ । ଅର୍ଥାତ୍, ଦେଶକେ ବିଭିନ୍ନ ଭାଗୋ ମୈ ବୋଲି ଜାନେ ୱାଲି ଭାଷା କହଲାତା ହୈ ଔର କିସି ଭି କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ବୋଲି କା ଲିଖିତ ରୂପ ସ୍ଥିର ସାହିତ୍ୟ ଭାଷା କହଲାତା ହୈ ।

ଉପର ବର୍ଣ୍ଣିତ ହିନ୍ଦୀ ସଂଜ୍ଞାନୁସାରେ ବ୍ରଜ ବୋଲି ଓ ଖଡ଼ିବୋ ପରି ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ବୋଲି ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାରେ ପରିଲକ୍ଷିତ । ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶା କିମ୍ବା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବୋଲି ସଂପର୍କରେ କେବଳ ପୁରୀ ବୋଲି ... ଅନ୍ୟ କିଛି ପରିଚିତ ବୋଲି ନାମ ଅଦ୍ୟାବଧି ଅଭାଷା ଓ ଅଜଣା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅନେକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୋଲିର ନିଦର୍ଶନ ବିଦ୍ୟମାନ । ଏହି ବୋଲିଗୁଡ଼ିକର ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ପ୍ରକାଶଭଙ୍ଗୀ ଓ ଉଚ୍ଚାରଣ ଶୈଳୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷୀ ମାନଙ୍କର ଆବାସିକ ସ୍ଥାନ ଓ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ସ୍ୱରୂପକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରି ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କ୍ଷେତ୍ର ବିଶେଷରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥିବା ବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଜାତି, ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତି, ଶିକ୍ଷାର ଆଧାର ଓ ଆଂଚଳିକତା ଭିତ୍ତିରେ ବିଭାଜନ କରାଯାଇପାରେ ।

୧. ଜାତି – ଓଡ଼ିଶାରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷେତ୍ରୀୟ, ବୈଶ୍ୟ ଓ ଶୂଦ୍ର ପରି ଚାରି ବର୍ଣ୍ଣର ଲୋକେ ବାସ କରୁଥିଲେ ହେଁ, ଏମାନେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ସମସ୍ତଙ୍କର ବାର୍ତ୍ତାଳାପ ସମାନ ନୁହେଁ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନରେ ଯେପରି ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ଶୂଦ୍ର ଜାତିମାନେ ସେହିପରି ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଶେଷତଃ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ମାର୍ଜିତ ଓ ସଂସ୍କୃତାନୁସାରୀ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ କଲାବେଳେ ଜାତିର ଲୋକମାନେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଗ୍ରାମୀଣ ଓ ଅପଭ୍ରଂଶ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାନ୍ତି ଯାହା ଭାଷାର ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବ୍ୟବଧାନ ସୃଷ୍ଟି କରି ସେହି ଅଂଚଳ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟର ରେଖା ଟାଣି ଥାଏ । ଏବେ କେତେକ ଶବ୍ଦକୁ ଉଦାହରଣ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରଯାଇପାରେ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାସନର ଭାଷା – ଗଡ୍ଡୁ, କଂସା, ଚାବିକାଠି, ପତ୍ର ସ୍ନାନ, ଶୌଚ, ଭୋଜନ ।

ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କର ଭାଷା- ଲୋଟା, ବେଲା, କୁଞ୍ଚକାଠି, ପତର ଗାଧୁଆ-ପାଧୁଆ, ଖାଇବା, ବାଆ, ଦାଦୀ-ଦାଦା, କଳା ।

୨. ବୃତ୍ତି – ବୃତ୍ତି ଅନୁସାରେ ଅନେକଙ୍କ ଭାଷାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇ ଜଣକର ବାର୍ତ୍ତାଳାପରୁ ସେ କେଉଁ ଅଂଚଳର ଓ କେଉଁ ବୃତ୍ତିର ତାହା ସହଜରେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିହୁଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଜଣେ କୃଷକର ଭାଷାରେ କୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଶବ୍ଦାବଳୀର ଆଞ୍ଚଳିକତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲାବେଳେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାରର ଭାଷାରେ ସାର୍ବଜନୀନତା ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ଯେପରି ଫୁଲ ଜଣେ କୃଷକ ଓଜନ ମାପ ପାଇଁ ବିଶା ଏକ କେଜି ପାଂଚଶହ ଗ୍ରାମ୍ କହିଲା ବେଳେ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ଏହାକୁ ଦେଢ଼ସେର, ଗଞ୍ଜାମରେ ଦେଢ଼ମାଣ, କଟକରେ ଦେଢ଼ କହିଥାନ୍ତି । ସେହିପରି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାରର ଭାଷାରେ କେବଳ ଭରି ଓ ତୋଳାଟା ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଯାହା ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଳଙ୍କାର ଏକକ ଭାବରେ ଭରି ଓ ତୋଳାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ । କେବଳ ମାପ ଏକକ ନୁହେଁ କୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏପରି ଅସଂଖ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଚଳିତ ଯାହା ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ଭିତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ସେହିପରି ପୋଲିସ ବୃତ୍ତି ଓ ଶିକ୍ଷକ ବୃତ୍ତିଧାରୀଙ୍କ ଭାଷାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ ମନେ ହୁଏ ।

୩. ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତି – ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଚଳରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଜମିଦାର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟବସାୟୀ ସରକାରୀ ଚାକିରିଆଙ୍କର କଥନ ଶୈଳୀ ଓ ସାଧାରଣ ପ୍ରାଣିଧାନ ଯୋଗ୍ୟ । ସାମାଜିକ ସୁସ୍ଥିତି ଓ ଦୁଃସ୍ଥିତି ପାଇଁ ମଣିଷର ଭାଷା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଯିବାର ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି ।

୪. ଶିକ୍ଷାର ଆଧାର – ଶିକ୍ଷା, ଭାଷାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରି ଆସିଛି । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଭାଷାରେ ଯେଉଁ ମାର୍ଜିତ ଓ ତାର୍ଯ୍ୟକ୍ ଦୃଷ୍ଟିଭଂଗୀ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ଜଣେ ଅଶିକ୍ଷିତ ଗାଉଁଲିରେ ରୂପରେଖ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଗ୍ରାମ୍ୟଜନତା ତାଙ୍କର ମୌଳିକତାକୁ ଧରି ବଜାୟ ରଖିବାରେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିଥାନ୍ତି । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜନତାଙ୍କର କଥୋପକଥନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଶବ୍ଦ, ତା'ର ଉଚ୍ଚାରଣଗତ ଶୈଳୀ ପ୍ରକାଶ ଭଂଗୀ ଅନୁସାରେ ଭାଷାବିତମାନେ ଅତି ସହଜରେ ସେ କେଉଁ ଅଂଚଳ ବାସିନ୍ଦା ବୋଲି ଜାଣି ପାରନ୍ତି ।

୫. ଆଂଚଳିକତା ଭିତ୍ତିରେ ବୋଲିର ବିଶେଷତ୍ୱ କୁହାଯାଇ ଭାଷାର ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଓ ଅଧିକୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱଭାବିକତାନୁସାରେ ଏହା ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଏହି ଭାଷା ମଧ୍ୟ ପ୍ରତି ଦଶରୁ କୋଡ଼ିଏ କିଲୋମିଟର ବ୍ୟବଧାନ ଗ୍ରାମ ସହର ଓ ସାମାଜିକ ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ନୂତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଆଂଚଳିକ ଉପଭାଷା ଭିତରେ ଅନେକ ବୋଲିର ସ୍ଥିତି ସେହି ଅଂଚଳର ବିଶେଷତ୍ୱ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିବେଚନା କଲେ ବୋଲି ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପକୁ ଜାଣିହେବ ।

କ. ପୁରୀ ବୋଲି – ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବୋଲି ଭାବରେ ପୁରୀର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହିଛି । ପୁରୀବାସୀଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତାଳାପରେ ଲହରିଆ ଉଚ୍ଚାରଣ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ସମ୍ବୋଧନ ଓ ବିଶେଷ୍ୟ ବିଶେଷଣର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଏମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ସର୍ବ ପରିଚିତ । ଯଥା-

ଲହରିଆ ଉଚ୍ଚାରଣ – ଏ ମଣି...ମାକେ, ଆମ ଆଡ଼େ ଟିକେ ଦେଖିବ କି..ଦେଖିଲେ ମାକେ କ'ଣ ଅହିବର୍କତ ପଡିବ ?

ଶବ୍ଦ – ଶୋଇଛନ୍ତି କୁ – ପହଡ଼ରେ ଅଛନ୍ତି କେତେବେଳେ ଉଠିବେ – ପହଡ଼ ଭାଙ୍ଗିବ କେତେବେ ସରପକା ଚା ମଲେଇ ଟିକେ ମାରି ଦିଅ । ଭାଙ୍ଗବଟା ଟେଳା ଇତ୍ୟାଦି ।

ସମ୍ବୋଧନ – ଗୋସେଇଁ, ମଣି, ମଣିଆ, ଭାଇନା ଇତ୍ୟାଦି ।

ବିଶେଷ୍ୟ – ବିଶେଷଣ ପ୍ରୟୋଗ କାଚ, କାଚମାର୍କା, ପରିଷ୍କାର, ଉତ୍କୃଷ୍ଟ, ଗାଳି ଅର୍ଥରେ ପେଲେଇ ପୁଅ ସଂସ୍କୃତି ପୋଇଲି ପୁତ୍ର ଛୋଡ଼ିପୁଅ ଚେଳୀପୁତ୍ର ଦାସୀପୁତ୍ରର ଅପଭ୍ରଂଶ ।

ସାଧାରଣତଃ ପୁରୀର ଖାଦ୍ୟପେୟର ନାମ ଓ ଗାଳିଗୁଲଜ ପରି କେବଳ ଶବ୍ଦ, ପୁରୀ ବୋଲି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ବିଶେଷ ରୂପେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଥାଏ ।

ଖ. କଟକୀ ବୋଲି – କଟକୀ ଉପଭାଷାକୁ ଭାଷା ବିଜ୍ଞାନରେ ମାନକଭାଷା ରୂପେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଛି । ଭାଷା ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଚଳର ଭାଷାଠାରୁ ଅଧିକ ମାର୍ଜିତ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ହେଲେ ହେଁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଚଳର କଥନ ଭଂଗୀରେ ଏହା ବିଶେଷତ୍ୱ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଯେପରି କଟକ ଶେଖ୍ ବଜାର

ଅଂଚଳରେ ରହୁଥିବା କିନ୍ତୁ ଜନତା ନଂ ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ନବେ-ଲବେ, ବଡ଼ିଆ ନବ ଯଦି ନିଅ । ନଦେଲେ ନାହିଁ ଲବ ଯଦି ଲିଅ ନଲେଲେ ନାହିଁ ଇତ୍ୟାଦି ।

ସେହିପରି ଜଗତସିଂହପୁରର ନାଉଗାଁ ଓ ଏହାର ଆଖପାଖ ଅଂଚଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ କ୍ରିୟାରେ ଅନୁସ୍ୱାର ସଂଯୁକ୍ତ କରି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି । ଖାଉଛି କାଉଁଚି, ଯାଉଛି ଯାଉଁଛି, ଶୋଇଛି ଶୋଇଁଚି ଇତ୍ୟାଦି ଅନୁନାସିକ ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି । ସେହିପରି ଦେଖିଛି, କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖିବା ରୁହବା ରହବା ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି । ସମ୍ବୋଧନରେ ହେଇଟି, ଇରେ ହେ ପରି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦମାଳା ବ୍ୟବହୃତ କରି ଆଂଚଳିକ ମୌଳିକତାର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ।

ଗ. ବାଲେଶ୍ୱରୀ ବୋଲି – ବାଲେଶ୍ୱରୀ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଲି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥିତି ପରିଲକ୍ଷିତ । ବିଶେଷତଃ ଉତ୍ତର ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ଭୋଗରାଇ ବାଲିଆପାଳ ଅଂଚଳର ଲୋକମାନେ ବଂଗଳା ପ୍ରଭାବରେ ଦକ୍ଷିଣ ବାଲେଶ୍ୱର ବାସୁଦେବପୁର, ନୀଳଗିରି ଓ ଭଦ୍ରକ ଲୋକଙ୍କୁ ମାନଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶୈଳୀରେ କଥୋପକଥନ କରନ୍ତି ଯାହା ଏମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାରେ ସହଜ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଲର ବ୍ୟବହାର ସ୍ଥଶନରେ ନ ପ୍ରୟୋଗ ଲବଙ୍ଗ, ନବଙ୍ଗ, ଲକ୍ଷଟାର ନଟା ଲେଖିଲା ନେଖିଲା ଇତ୍ୟାଦି । ଇର ଆଗମ ସୈତାନ୍ ସଇତାନ, ଖୈତାନ୍ ଖଇତାନ୍ କୁ ସ୍ଥାନରେ ତୋର ପ୍ରୟୋଗ । ଖାଇବାକୁ ଖାଇତେ, ଯିବାକୁ ଯାଇଁ ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗରେ ଟ୍ରାକ୍ ଉତ୍ତର ବାଲେଶ୍ୱର ଭାଷାରେ ବିଭକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୟ ପ୍ରୟୋଗ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ମୌଳିକ ଯାହା ଅନ୍ୟ ଉପଭାଷାରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏନାହିଁ । ଯଥା ମୁଁ ଯାଉଛି ଆମେ ଯାଇଚେ । ୧ମା ବିଭକ୍ତି ଏକ ବଚନ ସ୍ଥାନରେ ଦ୍ୱିବହୁବଚନର ପ୍ରୟୋଗ ସେହିପରି ମୁଁ ଯାଇଥିଲି – ଆମେ ଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ ଖାଇଥିଲି – ଆମେ ଖାଇଥିଲେ ।

ଘ. ଗଞ୍ଜାମୀ ବୋଲି – ଗଂଜାମ ଭାଷାରେ ସ୍ଥାନ ବିଶେଷରେ ଅନେକ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ପରିଲକ୍ଷିତ । ଏହି ବୋଲି ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ତେଲେଙ୍ଗାନା ପ୍ରଦେଶର ସୀମାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ଲୋକମାନେ ପ୍ରାୟତଃ ଛ ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନେ ଛ ସ୍ଥାନରେ ସ ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି । ଉଦାହରଣ – ମୁଁ ଆସୁଛି-ମୁଁ ଆସୁସି । ମୁଁ ଯାଉଛି – ମୁଁ ଯାଉସି ଇତ୍ୟାଦି ।

ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗରେ – କଷ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଲଜିଂ ଲର୍ଜଜଂ ବ୍ରିଜ ବ୍ରିଓଜ୍ । ବଜେଟ ବଡ଼ଜେଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଅପଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗରେ – ଭାକୁଡ୍ରା, ନିଉଛୁଣା, ଶୁଣ୍ଡା ଶବ୍ଦର ଅତ୍ୟଧିକ ପ୍ରୟୋଗ ଦକ୍ଷିଣାଚଂଳବାସୀଙ୍କୁ ନିଆରା ଭାଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଘ. ସମ୍ବଲପୁରୀ ବୋଲି – ସମ୍ବଲପୁରୀ ଓଡ଼ିଆ ଉପଭାଷାରେ ବୋଲି ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ରହିଛି । ଏହି ଅଂଚଳରେ ଆଷ୍ଟ୍ରୋ ଏସିଆଟିକ ଓ ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷା ଗୋଷ୍ଠୀର ଜନତା ସମସ୍ତ ଆଦିବାସୀ ଭାଷାଭାଷୀ ବସବାସ କରୁଥିବାରୁ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଭାଷା ଭଶ୍ରୀ, ଗଣ୍ଡ, ବିଞ୍ଝାଲ, ଖରିଆ, ଲରିଆ କିଶାନ୍ ଓ ଓରାମ ପରି ଅନେକ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥିବାରୁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷାରେ ବୋଲିକୁ ସହଜରେ ଚିହ୍ନି ହୁଏ । ତଥାପି ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷାରେ ବରଗଡ଼, କଳାହାଣ୍ଡି, ନୂଆପଡ଼ା, ସୋନପୁର ବଲାଙ୍ଗିର ଅଂଚଳର ଲୋକଭ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି; ତାହା ସେମାନଙ୍କର ବିବିଧତାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଆଂଚଳିକ ଭାଷା ଓ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ମାନକଭଷୋ ଭିତରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ବିବିଧତା ଆଣିଥାଏ । କେବଳ କଥନଶୈଳୀରେ ନୁହେଁ ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ଲୋକାଚାର ଓ ଲୋକସଂସ୍କୃତିରେ ଅନେକ ବିବିଧତା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । କେତେକ ବୋଲିରେ ଅଶାଳୀନତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଥିଲେ ଏହାର ଆଂଚଳିକ ଗ୍ରହଣୀୟତା ହିଁ ଏହାକୁ ବିଦ୍ୱଧ ସ୍ତରକୁ କରାଇ ଭାଷାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଜାତୀୟ କବି ବୀର କିଶୋର
ସରକାରୀ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, କଟକ